

de prijstheorie en inkomensverdeling, het volgende hoofdstuk gewijd, onder de sprekende ondertitel 'Van klassieke via neo-klassieke naar politieke economie'. Meer dan op de wetenschapsbeoefening, althans binnen de faculteit, valt de nadruk op de wetenschapsbeschouwing. Uitgaande van de denkbeelden van Kuyper volgt een beschrijving van de normatieve opvattingen van Nederbragt, Diepenhorst en Van der Kooy. Deze werden geen gemeengoed aan de economische faculteit der VU, doordat Zijlstra vanaf het begin af aan het stempel van de positivistische opvatting heeft gedrukt, daarin gesteund door De Roos en Van Muiswinkel. Er is daardoor ontstaan wat Knol een normale faculteit noemt, waarin het geluid van de positivistische economie overduidelijk doorklinkt. In het kader van de hedendaagse opvattingen over de politieke economie komt Knol tenslotte tot een confrontatie met de denkbeelden van Kuyper, waarbij vanzelfsprekend ook Goudzwaard's bijdrage wordt besproken, naar mijn smaak te beknopt en zonder verwijzing naar diens belangrijke *Kapitalisme en vooruitgang, een eigentijdse maatschappij'critiek* (1976). Een beter evenwicht tussen wetenschapsbeoefening en wetenschapsbeschouwing dan bij Knol treffen wij vervolgens aan bij G. Kuiper Hzn, hoogleraar in de sociologie, over de sociologie. Het hoofdstuk vormt een voortreffelijke bijdrage tot de thans zo veelvuldig beoefende geschiedenis van de sociologie in Nederland. Helder, soms ironisch en scherp, beschrijft Kuiper de ontwikkeling van de sociologie aan de VU, die officieel in 1955 aanving en in korte tijd al vermocht eigen accenten te leggen. Van C. Sanders en L.K.H. Eisenga, respectievelijk hoogleraar en medewerker in de theoretische psychologie, is de bijdrage over de psychologie, gevolgd door het slothoofdstuk over honderd jaar filosofie aan de VU door J. Klapwijk, hoogleraar in de contemporaine filosofie. De beide opstellen vormen de waardige afsluiting van dit fascinerende boek.

Het zou te veel eisen om thans een samenvatting te geven van een eeuw wetenschapsbeoefening en wetenschapsbeschouwing aan de VU. Een voor de hand liggende verontschuldiging kan zijn dat ook de redacteurs zich niet aan een dergelijke samenvatting hebben gewaagd. Zo blijft een wens on vervuld die men graag anderen in de schoenen schuift. Zij wordt ook getemperd door het vele wat hier wel geboden is en tot de slotsom voert dat de VU in honderd jaar tot een belangrijk centrum van Nederlandse wetenschapsbeoefening is geworden, indien men wil en het nog nodig zou zijn een rechtvaardiging van haar bestaan. Als ik nog van een echt gemis ten aanzien van dit kapitale werk zou moeten gewagen, dan is dit het ontbreken van een register van namen. Dat men tijdens het lezen daaraan behoefte krijgt, is bepaald positief te interpreteren.

Joh. de Vries

Een vrije universiteitsbibliotheek. Studies over verleden, bezit en heden van de bibliotheek der Vrije Universiteit (Assen: Van Gorcum, 1980, 391 blz., f55,-, ISBN 90 232 1783 7).

Ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Vrije Universiteit verscheen dit goed verzorgde boek over de bibliotheek, dat om verschillende redenen de aandacht verdient, ook buiten de kring van de VU. In een artikel van ruim tachtig bladzijden beschrijft de bibliothecaris J. Stellingwerff de geschiedenis van deze bibliotheek. Voor de tekening van de sfeer in het kleine wereldje van de jonge universiteit is met name het eerste gedeelte hiervan van belang. Na de tweede wereldoorlog, en vooral na 1960, is de kleine, gespecialiseerde bibliotheek uitgegroeid tot een grote algemene bibliotheek. Het verhaal over de modernisering en automatisering is informatief voor ieder die met moderne bibliotheken te maken heeft. Dit overzicht wordt aangevuld met een aantal meer anecdotische stukjes en een vijftal artikelen over het functioneren van de moderne bibliotheek.

RECENSIES

Van geheel andere aard is de tweede helft van het boek. De bibliotheek van de VU is een jonge bibliotheek, maar anders dan men verwachten zou, beschikt hij ook over een niet te verwaarlozen oud bezit, onder andere afkomstig uit de bibliotheek van de kerkhistoricus F.L. Rutgers, uit de bibliotheek van het groot-seminarie Hoeven, en vooral uit het legaat van mr. H. Bos. In een aantal studies wordt de aandacht op dit bezit gevestigd.

Drie hiervan betreffen de zestiende eeuw. Via Hoeven is in Amsterdam terechtgekomen de boekerij van 'Het Wilhelmiën klooster Baseldonck te 's Hertogenbosch'. Willem Heijting beschrijft de geschiedenis er van. F. Postma schrijft over 'Henricus Schotanus te Orleans: enkele notities bij zijn inscriptie in het Liber Amicorum van Johannes Perez de Malvenda'. J.L. Wynia-van Gils bespreekt 'Het gebedenboekje van de familie Marnix-de Bonniers', dat kunsthistorisch en voor de geschiedenis van de familie Marnix niet zonder belang is. Bij onderzoek met infra-rood fluorescentie en bij ultra-violet-luminescentie-opnamen bleken sporen van geadeerde familiewapens nog herkenbaar. 'Een zondagschilder maakt een christenreis; een achttiende-eeuwse Nederlandse bewerking van "The Pilgrim's Progress" gaat over een in 1769 te Rotterdam verschenen boekwerkje met zesendertig plaatjes, ieder met een opschrift en een zesregelig gedichtje er onder. Jacques B.H. Alblas bespreekt dit curieuze werkje. P. Hoekstra schrijft over 'Een zendeling en zijn bruid; enkele fragmenten uit de correspondentie tussen Julius Esser (1852-1889) en Elisabeth Hovy (1843-1910)'. Hovy was van 1880-1887 zendeling op Oost-Java, pas na zijn terugkeer in Nederland zou hij huwen met Elisabeth. J. Zwaan wijdt een artikel aan Kuypers onuitgegeven doctoraal-scriptie over De ontwikkeling van de Pauselijke macht onder Nicolaas I. Hij geeft dit stukje de een beetje misleidende titel 'Sociale beweging in een jeugdwerk van Abraham Kuypers'. M.H.G. Clement-van Alkemade vestigt de aandacht op 'Bijzondere kaarten in de verzameling'.

Enigszins buiten dit kader vallen twee andere bijdragen. In 'Nederlandse boeken in Japan' bespreekt J. Stellingwerff een aantal werken die voor 1870 in Japan bekend zijn geworden en invloed hebben gehad. J.J.M. Uitermarkt schrijft onder de titel 'Vestingsplaats Amsterdam' niet alleen over de gebouwen waar de VU gehuisvest is geweest of is, maar gaat ook de invloed van Amsterdam na op de ontwikkeling van de VU: terwijl de katholieke universiteit in een kleine, grotendeels katholieke plaats uitgroeide, koos men voor de VU de grootste stad van Nederland, waar de gereformeerden slechts een kleine minderheid vormden en waar al een andere universiteit gevestigd was. Tenslotte wijst hij op de invloed van deze vestingsplaats op de herkomst van de studenten, waarbij de laatste tien jaar een wat ander patroon laten zien. Zo kwam in 1976 20% van de eerstejaars uit Brabant en Limburg, in 1947 was dit nog slechts 2%.

J.J. Woltjer

C. Bremmer, ed., *Personen en momenten uit de geschiedenis van de Anti-Revolutionaire Partij* (Franeker: T. Wever BV, 1980 (in opdracht van de ARP), 279 blz., f19,50, ISBN 90 613 5311 4).

Op 11 oktober 1980 nam het Christen-Democratisch Appèl definitief de plaats in van de grote Nederlandse confessionele partijen KVP, ARP en CHU. In de daaraan voorafgaande weken hadden de drie partijraden besloten tot opheffing van hun organisaties. Zo was 27 september 1980 de laatste dag waarop de ARP, de oudste van het drietal, zich als politieke partij manifesteerde. Zij had op dat gedenkwaardige ogenblik precies 101 ½ jaar bestaan. Zegt men van die periode dat voor- en tegenspoed elkaar daarin afwisselden dan is dit niet zomaar een cliché. Weinig partijen hebben zulke glorieuze momenten gekend als